

Udlæg af kløvergræs i sensommeren

I år ser det ud til, at vi får en tidlig høst af korn. Det giver gode muligheder for at få etableret det nye udlæg af kløvergræs rettidig.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

I sensommeren skal kløvergræsset etableres så tidligt som muligt. Det vil sige fra den første tredjedel af august. Kløvergræs kan sås senere, dvs. helt frem til begyndelsen af september. Men bestanden af kløver bliver væsentlig mindre og udbyttet til næste år er 1.000-1.300 FE pr. ha lavere end ved en rettidig etablering i den første tredje del af august. Er der kvik på arealet, eller man gerne vil fremme høsten af korn, kan kornet nedvisnes med glyphosat og høstes på normalvis 10 dage efter behandling. [Se PlanteNyt nr. 1101 Bekæmp kvik og rod ukrudt før høst.](#)

Blandinger og arter egner sig til udlæg i sensommeren

Slætblandingerne med kløver nummer 35, 42, 43, 45, 46 og 47 kan etableres med rimelig sikkerhed i sensommeren.

Udsædsmængden af græsfrø bør være 30-33 kg pr. ha. Især i blandinger med rajsvingel, som blanding 45, 46 og 47 er det vigtigt, at udsædsmængden hæves i forhold til mængden i foråret, da rajsvingel har en stor frøvægt.

Slætblending med en betydelig indhold af strandsvingel nummer 36 og 49 egner sig bedst til udlæg om foråret og skal etableres inden 10. august. Det samme gælder græsblandinger med et stort indhold af småfrøede arter som timote.

Blanding nr. 48 med et stort indhold af lucerne egner sig ikke til udlæg i sensommeren.

Afgræsningsblandingerne med kløver fra nummer 20 til og med 22 kan etableres med rimelig sikkerhed i sensommeren.

I renbestand

Udlæg af græsmarksbælplanterne rødkløver og lucerne i renbestand i efteråret anbefales ikke, da det kan være forbundet med betydelig risiko for en langsom/dårlig etablering. Især lucerne i renbestand har en meget svag konkurrence over for enårigt ukrudt og kan blive domineret af enårigt rapgræs, hvilket er ødelæggende for udbytte det efterfølgende år.

Sådybde

En korrekt indstilling af sådybden er stadigvæk en udfordring selv med den nye teknik, så indstil såmaskinen korrekt. Man må gerne kunne se ca. 10 pct. af frøene på jordoverfladen efter såning. Den korrekte sådybde på 1 til maks. 2 cm er meget vigtig.

På flere arealer med kløvergræs er bestanden af kløver hel utilstrækkeligt til at give et højt indhold af protein. Det skyldes ofte, at kløverfrøene sås for dybt, og dermed bliver andelen af kløver for lav. For dyb såning har især stor betydning for bestanden og fremspiringshastigheden af hvidkløver.

Højere kløverandel giver højere foderoptagelse og mælkeydelse

På konventionelle bedrifter er gevinsten for at have kløver med i blandingen et øget udbytte af foderenheder på 10 pct. og et øget udbytte af råprotein på over 25 pct., hvor der er gødet med 230 kg N pr. ha.

Under økologiske forhold, hvor der kun er gødet med ca. 90 kg N gylle pr. ha, er effekten af kløver endnu større. Udbyttet af foderenheder er øget med ca. 35 pct., og udbyttet af råprotein er øget med over 50 pct. i forhold til græs i ren bestand.

Tips om etablering af kløvergræs i august efter korn

- Rettidighed, jo før jo bedre.
- Er der kvik på arealet, kan kvik bekæmpes med glyphosat 10 dage før forventet høst.
- Halmen fjernes, så snart det er muligt efter mejetærskning.

Etablering efter pløjning

En forudgående pløjning med en hurtig pakning af jorden giver normalt den bedste etablering og det laveste ukrudtstryk.

- Pløjning, harvning, pakning samt såning af græsfrø skal helst ske i løbet af få timer for at bevare jordens fugtighed.
- Udlægget skal sås på fast tromlet eller pakket jord i ca. 1 og maks. 2 cm dybde.
- En hurtig og effektiv fremspiring af græs og især kløver sikres med en afsluttende tromling. Især på lerjord, hvor jorden kan være lidt knoldet, har en tromling god effekt på fremspiringen.

Etablering uden pløjning

Fordelen ved pløjefri etablering er, at det er lettere at lave et jævnt og kompakt såbed uden spor, men det giver en større bestand af ukrudt og kan give betydelige problemer med fremspiring af spildkorn, især af vårbyg.

- Ved høst bør mejetærskeren være påmonteret en avnespredere.
- Undgå kernesplid ved mejetærskning. Det er især et problem på arealer, hvor der har været dyrket vårbyg.
- Jorden bearbejdes i 10-12 cm's dybde med en kraftig stubharve, og efterbehandles derefter med en såbedsharve i to til fire cm's dybde.
- Er der mange spildkorn af vår- eller vinterbyg, kan man en uge efter opharvning bekæmpe de fremspirede spildkorn med 1,0 l glyphosat (360 g/l) pr. ha. Udlægget kan sås dagen efter behandling med glyphosat.
- Udlægget skal sås på fast pakket/tromlet jord i ca. 1 til maks. 2 cm's dybde.
- Harvning, pakning samt såning af græsfrø skal helst ske inden for en kort periode for at bevare jordens fugtighed.
- Efter såning af udlægget tromles arealet for, at frøene får tilstrækkelig kontakt med jorden. På lerjord er dette specielt nødvendigt.

Billede 1. Såteknik med pakvalse, dobbelte skiveskær og trykrulle i såsporet er velegnet til etablering af kløvergræs. Desværre er der mange, der også sår for dybt med den nye teknik, så indstil såmaskinen korrekt. Man må gerne kunne se ca. 10 pct. af frøene på jordoverfladen efter såning. Foto: Karsten A. Nielsen, VFL.

Kløvergræs med eller uden dæksæd

Risikoen for sandflugt samt såtidspunktet har betydning for, om du bør vælge at udlægge i renbestand eller anvende udlæg i meget små mængder dæksæd.

Fordele ved at anvende dæksæd

- Der kan udlægges gylle med slanger før første slæt i foråret og derved undgås skader på udlægget ved nedfældning.
- Ved sen såning i begyndelsen af september kan moderat mængde dæksæd være med til at beskytte udlæg mod sandflugt og tidlig frost.

Fordele ved at etablere uden dæksæd

- Ved tidlig etablering i august bliver udlægget af kløver og græs bedst uden dæksæd.
- Der er ingen vintersæd, der generer udviklingen af det nye udlæg.

Metoden med udlæg i sensommeren er generelt uegnet på lavbundsjord med et højt humusindhold, da humusjord ofte vil fryse til i vinterperioden og derved sprænge rødderne på græs- og kløverplanterne.

Vintersædsarter til dæksæd

Vinterhvede

Ca. 30 kg vinterhvede pr. ha er bedst som dæksæd. Første slæt høstes normalt midt i maj før begyndende skridning af vinterhvede og græs.

På dette tidspunkt er udbytte og foderværdi meget højt, og slættidspunktet på det nye udlæg passer godt sammen med første slæt for de overvintrende græsarealer. Vinterhvede giver kun en meget begrænset genvækst af hvede efter første slæt.

Vinterrug

Ca. 30 kg vinterrug pr. ha er også en mulighed som dæksæd. Vinterrug skrider tidligt og skal høstes ca. to uger før første slæt, hvis foderværdien skal være god. Er fodersituationen i foråret meget anstrengt, kan man høste afgrøden som grønrug først i maj.

Vinterbyg

Ca. 50 kg vinterbyg pr. ha passer godt sammen med første slæt, men det giver en betydelig genvækst med angreb af meldug, der generer foderværdien i de efterfølgende slæt.

Ukrudtsbekæmpelse

Ukrudt er generelt ikke et stort problem ved udlæg i efteråret, især ikke hvis der er pløjet før såning. Der er kun få midler til rådighed og risikoen for, at midlerne skader eller reducerer bestanden af kløver er stor.

Ukrudt i udlæg af kløvergræs uden dæksæd

[Stomp](#) og [Activus 40 WG](#) er godkendt til mindre anvendelse i græs og kløvergræs uden dæksæd. Anvend 1,0-1,2 l/kg pr. ha og sørg for, at græsfrøene er dækket af jord, jf. [vejledningen](#).

[Stomp CS](#) er godkendt til udlæg af græs og kløvergræs uden dæksæd om efteråret med en dosis på 1,0 l/ha, jf. [vejledningen](#).

Bemærk, at [Stomp Pentagon](#) og andre pendimethalin-midler end de nævnte ikke er godkendt til disse anvendelser.

Ukrudt i udlæg af kløvergræs med dæksæd

1,0 l Stomp, 1,0 l Stomp CS, 1,2 l Stomp Pentagon eller 1,0 kg Activus 40 WG pr. ha kan anvendes i vintersæd med udlæg af kløvergræs. Græsfrøene skal være dækket af jord.

Ukrudt i udlæg af græs uden dæksæd

I udlæg af græs uden dæksæd kan Stomp og Activus 40 WG anvendes, jf. link til vejledning ovenfor. Det samme gælder Stomp CS, jf link ovenfor.

Sædskiftet

Såning af kløvergræs efter kløvergræs giver ofte "kløvertræthed", som kan skyldes svampe og især kløvecystenematoder. Derfor bør der være mindst et år og gerne to år mellem dyrkning af hvidkløvergræs. Erfaringen har vist, at majs er en god forfrugt for kløvergræs.

Kontakt din lokale rådgivningsvirksomhed, hvis du vil vide mere om dette emne.